

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام عبادتی اسلام

سمستر: دوم

درس: پانزدهم

استاد: عبدالحق حقیار

یوهنډون کارډان
KARDAN UNIVERSITY

فهرست

- مرور مختصر به درس گذشته
- نتایج متوقع از درس
- تعریف جهاد
- فضیلت و حکمت جهاد
- اهداف و آداب جهاد
- مشروعیت جهاد
- اقسام جهاد

مرور مختصر به درس گذشته

- تعريف قرباني
- مشروعيت قرباني
- آيا قرباني سنت است يا واجب؟
- حكمت مشروعيت قرباني
- شروط شخص قرباني كننده
- شرايط حيوان براي قرباني
- حيوان قرباني بايد عيب نداشته باشد
- ابتداء و انتهاي وقت قرباني

نتایج متوقع از درس

محصلین بعد از تدریس این جلسه، مسائل را خواهند فهمید، ان شاء الله:

- تعریف جهاد
- فضیلت و حکمت جهاد
- اهداف و آداب جهاد
- مشروعیت جهاد
- اقسام جهاد

تعریف جهاد

تعریف لغوی جهاد:

کلمه جهاد ماخوذ از ماده «جُهد» و به معنای توان و قدرت است به معنای کوشیدن همراه با فداکاری در راه خدا با جان، مال و دیگر داشته‌های انسانی است. به جنگ‌ها و مبارزاتی که با هدف گسترش اسلام و یا دفاع از آن انجام می‌شود، جهاد گویند.

تعریف اصطلاحی جهاد:

در اصطلاح جهاد تنها به جهاد با مال و جان در برابر متجاوزان، دشمنان و دفاع از سرزمین، مال و جان مسلمانان گفته می‌شود، اما مهمترین مفهوم اصطلاحی این کلمه در متون دینی و فرهنگ قرآنی، گونه‌ای خاص از تلاش است؛ یعنی مبارزه کردن در راه خدا با جان، مال و دارایی‌های دیگر خود در نبرد با کافران و یاغیان، با هدف گسترش و اعتلای اسلام و برپا داشتن شعائر یا دفاع از آن.

فضیلت و حکمت جهاد

جهاد یکی از فروع دین و از واجبات اسلامی است که نه تنها در اسلام، بلکه در تمامی ادیان الهی از جایگاهی والایی برخوردار می‌باشد؛ چرا که جهاد و مبارزه با ستمگران، طاغوتیان و دنیاپرستان در راس برنامه همه پیامبران الهی بوده است. کلمه جهاد و مشتقات آن حدود ۱۰۸ مرتبه در قرآن کریم به کار رفته است و **در جای جای آن آیاتی درباره عظمت و جایگاه رفیع جهاد در میان عبادات به چشم می‌خورد؛** چنانچه خداوند متعال در فضیلت این عمل می‌فرماید:

(الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ • يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ وَ جَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ)

آنان که ایمان آوردند و هجرت کردند و با اموال و جان‌هایشان در راه خدا جهاد نمودند، مقامشان نزد خدا برتر است و آنها پیروز و رستگارانند. پروردگارشان آنها را به رحمتی از ناحیه خود و رضایت [خویش] و باغ‌هایی از بهشت بشارت می‌دهد که در آن نعمت‌های جاودانه دارند.

همچنین قرآن کریم در جای دیگر مجاهدین در راه خدا را به عنوان «محبوبین الهی» معرفی کرده و می‌فرماید:

(إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَتْهُمْ بُنْيَانٌ مَّرْصُوعًا)

همانا خداوند کسانی را دوست دارد که صف بسته در راه او پیکار می‌کنند، چنان‌که گویی بنای بسیار مستحکم سرب‌بی هستند.

اهداف واداب جهاد

به دیدگاه مسلمانان جهاد اسلامی دارای اهدافی مانند براندازی عقاید کفر، مبارزه با دشمنان دین و دین گریز، نصرت به مستضعفین، پاسداری از نظام اسلامی و دفاع از مرزها است و این اهداف موجب برتری این نوع جنگ نسبت به دیگر جنگ‌ها می‌شود. با عنایت به آنچه گذشت، اهداف جهاد اسلامی را - فی الجمله - میتوان چنین برشمرد:

- 1- دفاع در برابر تهاجم فیزیکی دشمن خارجی؛
- 2- دفاع در برابر شورشگران مسلح داخلی؛
- 3- رهایی مستضعفین؛
- 4- تأمین امنیت مسلمانان و زندگی مسالمت آمیز با دولتها و جوامع غیر اسلامی؛
- 5- فراهم ساختن زمینه های بسط توحید و رفع موانع از سر راه آن.

آداب جهاد

اهم آداب و مقررات جنگ از این

قرار است:

1. تقید به عدم شروع جنگ.

2. دعوت و موعظه قبل از شروع جنگ.

3. ترک شبیخون.

4. مصونیت زنان، کودکان و پیران.

5. خوش رفتاری با شکست خوردگان.

6. مصونیت سفیران جنگی

7. قبول امان خواهی و دادن امان.

8. احترام به اموال و اعراض دشمن.

9. ممنوعیت کاربرد سلاحهای کشتار جمعی

10. احترام به اجساد دشمن.

11. ممنوعیت پیمان شکنی

12. احترام به اسیران و انتخاب بهترین راه

برای آنان.

مشروعیت جهاد

در قران کریم قتال فی سبیل الله در دو حالت جائز قرار داده شده است:

1. وقتی که کفار جنگ را در مقابل مسلمانان آغاز میکنند:

(وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ) سورة البقرة آیه: ۱۹۰

و در راه خدا با آنان که به جنگ و دشمنی شما برخیزند جهاد کنید، لکن از حد تجاوز نکنید که خدا متجاوزان را دوست ندارد.

2. وقتی که در یک گوشه زمین مسلمانان زیر ستم کفار قرار میگیرند و از مسلمانان طلب نصرت میکنند:

« و ما لكم لا تقاتلون في سبيل الله والمستضعفين من الرجال والنساء والولدان ، الذين يقولون ربنا اخرجنا من هذه القرية الظالم أهلها و اجعل لنا من لدنك وليا و اجعل لنا من لدنك نصيرا » سورة النساء آیه: ۷۵

چرا در راه خدا و [در راه] مردان و زنان و کودکانی که [به دست ستمگران] تضعیف شده اند ، پیکار نمی کنید ؟ همان افراد [ستمدیده ای] که می گویند: پروردگارا ، ما را از این شهر [مکه] که اهلش ستمگرند ، بیرون ببر و از طرف خود برای ما سرپرستی قرار ده ! و از جانب خود یار و یآوری برای ما تعیین فرما.

طبیعت جامعه بشری خصوصاً اهل باطل طوری است که حتماً برای برتری خویش به اهل حق تجاوز میکنند، و به اساس این طبیعت بشری جهاد تا روز قیامت ادامه خواهد کرد، چنان که در حدیث شریف آمده است: (الجهادُ

مَاضٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ)

اقسام جهاد

• اقسام جهاد (از لحاظ نوعیت)

1. جهاد دفاعی:

جهاد دفاعی، جنگ و مبارزه‌ای است که در صورت تجاوز دشمنی به حریم مسلمین واجب و لازم می‌گردد و آیات متعدد قرآن به آن دستور دارد.

مشروعیت جهاد دفاعی:

• (أَنْ لِّلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بَأْتَهُمْ ظُلْمًا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ) سورة الحج آیه ۳۹

2. جهاد طلب (ابتدایی یا هجومی):

جهاد ابتدایی، جهادی است که مسلمانان در آغاز به جنگ وارد می‌شوند، بدون اینکه طرف مقابل ابتداءً جنگ را آغاز کرده باشد. جهاد طلب را بسیاری از علماء کرام بدون کدام شرط جائز دانسته اند، ولی بعد از تحقیق دقیق در سیرت النبی علیه السلام معلوم میشود که تمامی غزوات رسول اکرم به یکی از اشکال دفاعی بوده و در قرآن کریم نص صریح برای جهاد طلب وارد نشده است، بر همین اساس بعضی علماء کرام جهاد را فقط در جهاد دفاعی محدود می‌دانند.

• اقسام جهاد (از لحاظ وسائل)

جهاد از لحاظ وسائل به سه نوع تقسیم می‌شود: ۱- جهاد بالنفس. ۲- جهاد بالمال. ۳- جهاد باللسان.

مراجع مضمون

1. الاركان الاربعة، ابو الحسن على الندوى
2. فقه الميسر، شفيق الرحمن الندوى
3. حجة الله البالغة، شاه ولى الله الدهلوى
4. نور الإيضاح، حسن بن عمار بن على ال شرنبلالى الحنفى
5. مختصر القدورى، ابو الحسن أحمد بن محمد القدورى
6. الاختيار لتعليل المختار، عبد الله بن محمود الموصلى
7. نظام عبادتى اسلام، پوهنمل ذبيح الله زاهد (كتاب درسى)

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشکر